

NEDERLAND ROOKVRIJ

Vanaf 1 januari 2004 heeft elke werknemer in Nederland recht op een rookvrije werkplek. Elke werknemer? Nee, de horeca is uitgezonderd en heeft tot 2005 de tijd om alle restaurants en cafés rookvrij te maken. Deze week debatteerde de Kamer met Minister Hoogervorst over de vraag of er voor publieke uitgaansgelegenheden überhaupt een rookverbod moet worden opgelegd.

In een goed getimed rapport, dat één dag voor het rapport verscheen, droeg de Gezondheidsraad ammunitie aan die sterk vóór een rookverbod pleit. Passief roken is inderdaad slecht voor u, erg slecht zelfs. Als u veel in de nabijheid van rokers verkeert, heeft u een 20 procent hogere kans op longkanker en een 25 procent hogere kans op hartaandoeningen. Kinderen van rokende (aanstaande) moeders hebben een lager geboortegewicht, een slechtere gezondheid, een lagere levensverwachting en een dubbel zo grote kans op wiegendood. Als we de cijfers uit de VS naar Nederland omrekenen is de conclusie dat bij ons jaarlijks enige duizenden mensen (onnodig!) aan passief roken sterven.

Economen spreken in dergelijke gevallen van negatieve externaliteiten. De roker laat zich leiden door zijn eigen genot en door de prijs van sigaretten; hij houdt geen, of onvoldoende rekening met de overlast die hij veroorzaakt. Bijgevolg wordt er meer gerookt dan sociaal gewenst is. De wet die roken in werkruimtes verbiedt kan op deze manier gerechtvaardigd worden. Van alle stemgerechtigden is immers 70 procent niet-roker.

Het verzet van de horeca is wel te begrijpen. Roken en drank zijn geen substituten, maar complementen. Mensen die graag het glas heffen zijn vaker rokers dan niet-rokers. Na een goede maaltijd is er niets heerlijker dan een glas cognac met een goede sigaar. De horeca vreest dat een rookverbod tot een verlies van 40.000 arbeidsplaatsen kan leiden en zoekt naar middelen om het verbod te voorkomen.

Het getal 40.000 is nergens op gebaseerd en overtrokken. Toch kan het de LPF overtuigen. In haar verzet heeft horeca een krachtige lobby gevormd. Men trekt op

met de tabaksindustrie en de producenten van afzuigtechnieken. Gedrieën betogen ze dat technologische oplossingen net zo effectief zijn, en ze wisten CDA en VVD aan hun kant te krijgen. Hoogervorst moest toezeggen een onderzoek naar het alternatief te doen. Het onderzoek zal uitwijzen dat de technologie te duur is. De horeca kan zich niet verder de markt uitprijzen.

Uiteindelijk zullen restaurants en cafés rookvrij worden. Hoogervorst's dwang kan het proces versnellen, maar ook zonder wet is de uitkomst onvermijdelijk. De horeca kan beter nu reeds eieren voor haar geld kiezen.

Als gevolg van het rookverbod op het werk zullen steeds minder mensen gaan roken. Nu reeds roken rokers niet als ze bij hun niet-rokende vrienden op bezoek gaan. Ze weten dat roken niet gewaardeerd wordt en behouden liever de vriendschap dan de sigaret. Verdere bewustwording van de gevaren van passief roken zal ertoe leiden dat in de toekomst rokers in restaurants geen sigaret op durven steken, omdat ze zich realiseren dat ze er door andere gasten op aangekeken worden.

Een rookverbod in de horeca is niet nodig. Een bord bij de ingang met de tekst "passief roken is dodelijk" volstaat.

Eric van Damme

(Hoogleraar economie CentER en Directeur TILEC, het Tilburg Center for Law and Economics, Universiteit van Tilburg)